

Sumari

3 Editorial

Treballs

5 Anàlisi paleogenètica de les restes del camí de can Grau

Carles Lalueza-Fox

10 La topografia urbana de Granollers entre els segles X i XVI

Josep M. Vila, Ainhoa Pancorbo

33 Un diumenge de gener. El final de la guerra a Llinars del Vallès

Josep Grau

Monografia

47 Síntesi biogeogràfica dels amfibis i rèptils del Montseny

Fèlix Amat

Espai obert

66 Entrevista a Tortell Poltrona

Pep Mogas

Ressenyes

74 Delfin, el avió Grumman CC&F G-23 en la Guerra Civil espanyola

per Josep Garriga

76 El teatre al Centre Parroquial de Mollet del Vallès (1945-1961)

per Josep M. Farners

78 Plantes, remeis i cultura popular del Montseny. Etnobotànica d'una reserva de la biosfera

per Josep M. Panareda

82 El paisatge fluvial a la conca del Besòs. Ahir, avui... i demà?

per Èlia Montagud

84 Novetats

92 Notícies del MDG

Fitxes

104 Homenaje al hombre, de Paco Merino

Glòria Serra

EDICIÓ

Museu de Granollers

DIRECCIÓ

Carme Clusellas Pagès

SECRETARIA DE REDACCIÓ I COORDINACIÓ

Cinta Cantarell Aixendri

CONSELL DE REDACCIÓ

Antoni Arrizabalaga Blanch
Cinta Cantarell Aixendri
Dolors Cladellas Tor
Roberto González Jiménez
Josep Font Sentias
Èlia Montagud Blas
Ester Prat Armadans

CONSELL ASSESSOR

Jaume Dantí Riu
Joan Garriga Andreu
Josep Muntal Muns
Carme Pérez Martín
Maria Permanyer Bastardas
Lluís Tintó Espelt
Lluís Vila Bonamusa

DISSENY

Miquel Llach Mas

MAQUETACIÓ

Serveis Museogràfics i del Patrimoni,
Signum SCP

IMPRESSIÓ

Impremta Municipal de Granollers

ASSESSORAMENT LINGÜÍSTIC

Maria Forns Roca

Tiratge: 500 exemplars
Dipòsit Legal: B-34.153-90
ISSN: 1133-0600
Primer i segon semestre de 2006
Granollers, desembre 2009

Les opinions expressades pels autors en els diversos articles d'aquesta revista no són coincidents necessàriament amb les que pugui tenir la direcció del Museu de Granollers.

Portada: torrent de la conca de la Tordera, al Parc Natural del Montseny, hàbitat típic del tritó endèmic d'aquesta muntanya.
Fotografia: Pere Cornellàs, 2009.

Amb el suport de:

Diputació
Barcelona

Àrea de Cultura

NORMES PER A PRESENTAR ARTICLES A LA REVISTA LAURO

LAURO Revista del Museu de Granollers és una publicació semestral que té l'objecte de difondre estudis de l'àmbit geogràfic del Vallès Oriental.

Totes aquelles persones que vulguin presentar les seves col·laboracions a la revista *LAURO* poden demanar la normativa vigent al Museu de Granollers: c/ Nou, 24, 08401 Granollers (oficines), telèfon: 93 842 68 40 i fax: 93 879 39 19 o al Museu de Granollers Ciències Naturals: Av. de Francesc Macià, 51, 08402 Granollers, telèfon i fax: 93 870 96 51.

Web: www.museugranollers.cat i a/e: lauro@museugranollers.cat

L'acceptació de la normativa de publicació per part de l'autor no pressuposa la publicació de l'article, que resta subjecta al criteri del consell de redacció i del consell assessor de *LAURO*.

Editorial

Lauro, la revista del Museu de Granollers, és a prop de complir vint anys. Aquest número trenta de la revista és un nou testimoniatge que aquella primera iniciativa, endegada al setembre de 1990, va ser encertada. Llavors s'argumentava la necessitat, també, de la investigació com a tasca d'un museu, del Museu, i la voluntat que la revista fos el mitjà des d'on canalitzar l'estudi i la recerca en els diferents àmbits de treball: des de l'arqueologia a la història, des de la geografia a les ciències naturals i l'art, i molt especialment on difondre els projectes i les activitats del Museu.

Lauro va néixer, doncs, amb un decidit objectiu que s'ha anat acomplint regularment al llarg d'aquests trenta números, i en cada un es pot entreveure el reflex del moment viscut al Museu. Ara presentem, doncs, el número trenta. Un número que, intuïm, serà també el reflex del moment present.

En l'actual número, i mantenint l'estructura que des de fa prop de vint anys ha servit per ordenar les aportacions, us presentem tres treballs de recerca ben diversos.

El primer, en l'àmbit de l'arqueologia, mostra els resultats de l'estudi de l'ADN de les restes humanes procedents del jaciment arqueològic del Camí de Can Grau, excavat el 1994, els materials del qual es conserven al Museu de Granollers. Un treball que posa de relleu com ciència i història estan estretament lligades per a afavorir un co-neixement millor del nostre passat.

El segon presenta un resum de l'acurat i interessant estudi sobre l'evolució de la trama urbana de Granollers en època medieval. Un treball de recerca que ha permès dibuixar la ciutat medieval de Granollers a través d'una anàlisi de les restes existents i de la documentació històrica, i que ha esdevingut clau no sols per a la comprensió de la transformació i evolució de la ciutat, sinó també com a eina de gestió actual per a la protecció del patrimoni existent. A més, aquest treball ha estat bàsic per al projecte museològic del futur centre d'interpretació històrica del Granollers medieval, a l'Adoberia, que en breu obrirà les portes.

El tercer treball és fruit d'una casualitat en la intensa tasca de recerca que en l'àmbit de la Guerra Civil espanyola s'ha anat duent a terme a Granollers i des del Museu. L'any 2007, l'historiador Josep Grau, en el transcurs de la seva recerca sobre la protecció del patrimoni artístic català durant la guerra d'Espanya, va localitzar un fons

de prop de 40.000 fotografies de la Guerra Civil conservat a la Biblioteca Nacional d'Espanya a Madrid. Entre aquestes fotografies, per a nosaltres resultaven de gran interès les que es referien al Vallès Oriental. Unes quantes imatges, les que testimoniaven la crueltat del bombardeig de Granollers de l'any 1938, van tornar a veure la llum en la passada exposició del Museu de Granollers titulada GR 31/05/38. Un altre grup d'imatges, les que presentem aquí, són de Llinars del Vallès. Una selecció de dotze imatges de les prop de vint fotografies realitzades al final de la Guerra Civil, el 29 de gener de 1939, per un fotògraf de les tropes franquistes, que en documenta l'entrada en aquest poble del Vallès Oriental.

La monografia, l'espai central de la revista, reservat a aquells treballs o estudis de més abast i dimensió, es dedica a presentar, a manera de síntesi, els resultats de la recerca biogeogràfica dels amfibis i rèptils del Parc Natural del Montseny. Un llarg i sistemàtic treball científic liderat per Fèlix Amat, des del Museu de Granollers Ciències Naturals, que ha donat fruits brillants, com ara la descripció d'un amfibi endèmic del Parc, el tritó del Montseny. La compilació de dades acumulades durant anys de recerca, més de vint, permeten ara fer la revisió i valoració de tota aquesta informació i dibuixar el poblament de l'herpetofauna del Parc, base per a definir noves línies d'investigació i mesures per conservar-la, i encara per aproximar als lectors aquest fascinant patrimoni natural que conserva el Montseny.

A més, a l'Espai Obert podreu llegir una entrevista al pallasso Tortell Poltrona, realitzada pel també pallasso i artista Pep Mogas. L'entrevista es va fer l'any 2007, poc abans que Poltrona rebés el premi Nacional de Cultura de la Generalitat de Catalunya, i permet un recorregut per la vida i trajectòria personal de l'artista i un apropament als grans projectes que ha liderat. Alhora aporta la visió del món del circ i especialment la difusió i l'impuls que rep a la comarca.

En aquest *Lauro* número trenta també trobareu altres espais habituals, com les ressenyes dedicades a referenciar les publicacions més destacades en l'àmbit cultural

publicades a la comarca, la secció Novetats Editorials i la de Notícies, on es recullen, de manera breu, les principals exposicions celebrades als museus de Granollers així com les tasques en difusió, documentació i recerca, un àmbit, aquest últim, en el qual excel·leix el Museu de Granollers Ciències Naturals.

Estem segurs que al nostre lector no se li escaparà una realitat, el retard en l'aparició d'aquest darrer número de la revista, un retard que no afecta la vigència dels articles, però tal vegada sí la paciència dels lectors. Hem encetat aquest editorial parlant dels objectius de la revista en el seu naixement, ara fa prop de vint anys. També llavors s'hi intuïen els reptes i els esculls que caldria anar superant, el rigor i la constància, a més de la dedicació de tots els que la fan possible. La materialització de la revista és una feina de suma d'esforços i de voluntats d'un equip redactor i assessor i dels mateixos autors: un exemple que encara són possibles les col·laboracions i les participacions altruistes en favor de la cultura.

Ho hem dit ja: *Lauro* és un reflex del mateix Museu, del seu moment i de la realitat del context. És notori, i cal que sigui així, que no és el mateix Museu de fa gairebé vint anys, i aquests canvis viscuts dins i fora del mateix Museu ens fan replantejar ara formats, estructures i formes d'edició de la revista. Aquesta és la tasca, no gens fàcil, que ja hem començat des del consell de redacció, però en cap cas ens replantegem la funció i els objectius de *Lauro*, totalment vigents i necessaris després de prop de vint anys: la necessitat de continuar comptant amb un canal de comunicació, un altaveu on projectar la tasca de recerca i difusió que ha d'impulsar el Museu, des d'on canalitzar l'esforç dels investigadors locals i comarcals i difondre'n els fruits, i per descomptat una manera més de comunicar-nos amb tots vosaltres, lectors. En aquesta línia continuarem treballant, amb la seguretat que continuareu acompanyant-nos.

El consell de redacció